

Snežana Filipova

Primjeri ikona nastali pod zapadnim ikonografskim utjecajima u makedonskoj umjetnosti - Ikona Bogorodice s Djetetom (inv. br. 81) iz Galerije ikona u Ohridu

Makedonska zbirka ikona broji više od 20 000 primjeraka i slovi za jednu od najvrjednijih zbirki na svijetu. Tri ikone iz 14. st. pokazuju djelomičan ili potpuni utjecaj zapadnoga gotičkog stila: ikona Bogorodice s Djetetom iz crkve Bogorodice Perivleptos (Sv. Klement) na Ohridu, procesionalna ikona Bogorodice iz ohridske zbirke i ikona sv. Nikole s ikonostasa crkve sv. Nikole Gerakomia na Ohridu. Sve tri naslikane su temperom na platnom presvučenoj dasci s okovima od pozlaćenoga srebra. Nema povijesnih izvora na temelju kojih možemo saznati odakle dolaze ovi utjecaji. U drugoj polovici 14. st. u Srbiji se javljaju tzv. *pictores graeci*, bizantski umjetnici koji rade na prostoru Jadrana. Vjerojatno njihov utjecaj dolazi u Makedoniju nakon što ona potpada pod srpsku vlast u 13. stoljeću. Ili se, u primjeru ikone iz crkve Bogorodice Perivleptos, s obzirom na to da predstavlja jedinstveni primjerak, radi o poklonu crkvi. Može se pretpostaviti da je ikona bila u privatnoj upotrebi na dvoru cara Dušana. Na temelju usporedbe nekih detalja, poput obrade lica, prepoznaju se utjecaji sienskoga slikarskog kruga. Lice je Bogorodice slikano žućkastim tonovima sa zelenkastim sjenama i crvenilom za obraze, dok su istaknuti dijelovi slikani bijelom bojom. Njezino lice naliči licu carice Jelene s freske u Lesnovu (1345). Sličnost pokazuju i lica Krista i princa Uroša s freske u Visokim Dečanima. Dečanski slikar koristi jednak način slikanja sjena ispod očiju, usana, obrva te koristi jednak kut gledanja. Postoji dakle mogućnost da je isti majstor naslikao spomenute freske i ohridsku ikonu.